

гера на узипетитѣ и тенхтеритѣ¹⁾ съвсѣмъ неочаквано за тѣхъ. Атакувани изненадано и лишени отъ прѣдводители, тѣ уплашени и въ безрѣдица се спуснали да бѣгатъ къмъ устието на Мозелла (днесъ р. Мозель) въ Рейнъ, били прѣслѣдвани отъ Цезаревата конница и по голѣмата частъ избити отъ нея или се удавили въ Рейнъ, и само незначително число отъ тѣхъ се върнали задъ Рейнъ, между което и по голѣмата частъ отъ конницата имъ, която била испратена задъ р. Моза и не участвувала въ боя.²⁾

Слѣдъ това Цезарь рѣшилъ да прѣмине прѣзъ Рейнъ, *по много*, както казва, *причини*, отъ които главни, спорѣдъ неговитѣ думи, били: 1-о намѣрението му да докаже на германцитѣ, че римската армия смѣяла и можала да прѣминува сжщо и прѣзъ Рейнъ, — да имъ внуши страхъ за нахлувание и въ тѣхната страна и еднѣжъ за винаги да ги удържи отъ нахлуванията имъ въ Галлия, — 2-о отказа на сикамбритѣ³⁾, германско

¹⁾ Въ Люттихската, а спорѣдъ други въ Люксембургската провинция.

²⁾ Задръжанието на неприятелскитѣ пратеници подъ стража отъ Цезаря, ненадѣйното му нападение на узипетитѣ и тенхтеритѣ и жестокоето имъ избивание, безъ да се съпротивлявать, по бѣжащи, и безъ разлика на възраст и полъ, послужило — и основателно — като причина за строгото упрѣкване на Цезаря, и въ древнитѣ, и въ новитѣ времена, въ несправедливостъ, явно нарушение на народното право, коварство и жестокостъ, които съ нищо не можали да бждѣтъ оправдани и не присаили на Цезаря, както и кръвополитната му побѣда, особена честь. Отъ съвременницитѣ на Цезаря, особенно вѣставалъ противъ това строгия Катонъ, който искалъ даже да се прѣдаде главата на Цезаря на узипетитѣ и тенхтеритѣ. А въ послѣдне време всички писатели, и на чело на тѣхъ Наполеонъ I, едногласно и строго порицаватъ Цезаря.

³⁾ Многоброенъ и силенъ народъ, който обитавалъ по брѣга на р. Зигъ (Sieg), на сѣверъ до р. Липпа, и слѣдователно заемалъ по голѣмата частъ отъ днешна Вестфалия, Падерборнския окръгъ и графството Маркъ.

племе, да прѣдадѣтъ на Цезаря конницата на узипетитѣ и тенхтеритѣ, която била намѣрила убѣжище у тѣхъ и се турила подъ тѣхна защита, — и 3-о убѣдителнитѣ молби на убиянитѣ да имъ даде помощъ противъ суевитѣ, които ги угнетявали, и обѣщанието на убиянитѣ да му доставятъ голѣмо число кораби за прѣминуването на Рейнъ. Но тѣзи причини били, както по всичко се вижда, само благовидни прѣдлози за прикривание истинскитѣ честолюбиви намѣрениа на Цезаря, които го подбуждали да прѣмине Рейнъ и да прѣдприеме походъ противъ германцитѣ. Прѣди всичко трѣбва да кажемъ, че той нѣмалъ право да прѣминува Рейнъ и да почва нова война съ единъ народъ, който не билъ нанесълъ никакво непосредствено оскърбление на римския народъ, не билъ нападалъ Цезаря, нито пъкъ го е застрашавалъ съ нападение, и при това Цезарь не билъ упълномощенъ за това, по закона, отъ сената и народа. Сжщо толкова малко право ималъ да иска прѣдаването конницата на узипетитѣ и тенхтеритѣ отъ сикамбритѣ, подъ прѣдлогъ, ужъ *че конницата на побѣдениа отъ него народъ принадлежала нему*. А колкото се касае до помощта противъ суевитѣ, която, спорѣдъ неговитѣ думи, *убѣдително искали отъ него* убиянитѣ, то здравата политика изисквала, мислимъ, щото той да не дразни и да не вѣоръжава противъ себѣ си главния и най многоброенъ, могщъ и войнственъ народъ въ Германия — суевитѣ, които можали да му причинятъ много затруднения и пакости въ Германия и даже въ Галлия. Властѣта на римлянитѣ въ тѣзи послѣдната страна била още тѣй малко закрѣпена, тѣй ненадѣжна, а Цезарь ималъ, сравнително съ пространството на страната и необходимостта да се държи тя въ покорностъ,